

Реферат
“Театри опери та балету України”

Львівський театр опери та балету

Заснований в 1900р.

У 1939 році став називатися Львівським державним оперним театром, а до цього носив назву Великий міський театр. У 1956 році був названий на честь Івана Франка. Сьогодні це Львівський національний академічний театр опери та балету ім. С. А. Крушельницької. Сама будівля була побудована на річці Полтва. Це був вимушений захід, оскільки в центрі міста практично не залишилося місць для зведення театру. Творцем став польський архітектор Зигмунт Горголевський. Внутрішні роботи виконані за проектом так само Горголевського, але керував тут вже Марцелій Гарасимович. Будівлю прикрашає безліч скульптур і унікальний живопис. Над цим працювали такі майстри як: Антоній Попель, Петро Войтович, Тадеуш Баронч, Юліан Марковський та ін. Стиль - неоренесанс і необароко з елементами модерну. Дуже багатий інтер'єр, де є багато мармуру і позолоти, а так само використовувалися ліпнина, скульптури і живопис. При будівництві виникало багато труднощів, але 4 жовтня 1900 року урочисто був відкритий львівський оперний театр прем'єрою опери «Янек» В. Желенського.

У 1901 році, тобто через рік після відкриття, будівля театру почала просідати і досить істотно. З цього приводу було багато переживань і навіть були припущення, що може впасти.

Але одного разу просідання зупинилося і оперний вистояв. Після цього з'явилася легенда про те, що в підвалі театру, де протікає річка Полтва, живе унікальна риба.

Центральний фасад будівлі прикрашає скульптура «Слава» з пальмовою гілкою. Львів'яни стали придивлятися до «Слави» і ось, одного разу, професор гінекології Марс, став стверджувати, що вона вагітна, точніше ліпили скульптуру з вагітною натурниці. Але багато опонентів вважали, що виконана фігура в стилі ренесансу з округлими формами. Щоб вирішити суперечку, професор вирушив до скульптора, а той дав адресу натурниці. Коли професор з друзями прийшов за вказаною адресою, то побачив жінку з дитиною. Натурниця підтвердила, що була на той момент вагітна, а так же нехитрі підрахунки дозволили професору довести свою теорію.

Ще одна цікава історія пов'язана з завісою театру «Парнас». Унікальна завіса була виконана відомим польським художником, який народився в Україні, Генріхом Семирадським. На той момент художник працював в Італії. Творці театру шукали по всьому світу майстра для цієї важливої частини декорацій. Прийшли до висновку, що кращого майстра їм не знайти і доручили Семирадському виконати замовлення. Протягом 4 років він створював свій шедевр і ось, коли все було готово, замовники приїхали і повідомили, що у них немає грошей. Вони довго дивилися і милувалися неймовірно красивою завісою, жалкували, що не можуть придбати. Художник вирішив подарувати своїм співвітчизникам і театру свій шедевр і тепер, понад сто років, цей неймовірний витвір мистецтва радує глядачів. Подібні завіси є тільки в Ла-Скала і в Оперному театрі Кракова. Львівський театр опери та балету представляє широкий репертуар.

Часто в театрі проходять фестивалі та інші заходи. У залі можуть розміститися 1100 глядачів. Керівником є Вовкун Василь.

Театр сьогодні носить статус національного академічного і названий на честь видатної української оперної співачки Соломії Крушельницької.

Одеський театр опери та балету

[ОВ]

Будинок зведено 1887 року під керівництвом архітекторів Фердинанда Фельнера і Германа Гельмера («Бюро Фельнер & Гельмер») у стилі віденського бароко. Архітектура глядацького залу витримана в стилі пізнього французького рококо.

Унікальна акустика підковоподібного залу дозволяє доносити навіть шепіт зі сцени в будь-який куточок залу.

Театральна Одеса веде свою історію практично з моменту заснування міста. Театр опери та балету по праву можна назвати старійшиною серед цілого ряду його культурних установ. Одеса отримала право будувати театр у 1804 році (ставши третім містом з театром в Російській імперії), а в 1809 році він був уже зведений. Автором цього проєкту був відомий французький архітектор Жан-Франсуа Тома де Томон, автор ряду будівель в Петербурзі. Саме цю будівлю відвідував Олександр Пушкін під час свого перебування в Одесі в 1823-24 роках. Будівля театру була першою серед оперних театрів України. 10 лютого 1810 року відбулося урочисте відкриття. Першою виставою були одноактна опера Фреліха «Нове Сімейство» і водевіль «Утішена вдова» російської трупи Порфирія Фортунатова. Потім господарем театру стала оперно-драматична трупа князя Олександра Шаховського. Князь дав трупі своє ім'я, але її учасникам не дали волі — в трупі грали кріпаки, як і в оркестрі.

Будівля розташувалася трохи вище сучасного театру, ближче до скверу Пале-Рояль, і сприймалася як пам'ятник молодому місту. Архітектура будівлі була витримана в класичному стилі, з портиком коринфського ордера та фронтоном, зверненим до будівлі тодішнього англійського клубу (нині Музей морського флоту України). Театр вміщував 800 глядачів, за прикладом старих італійських театрів 17 лож розташовувалися на трьох ярусах, в партері було всього 44 крісла. Ще 700 глядачів спостерігали за постановками, стоячи в партері.

Для виправлення недоліків будівлі театру проводилися неодноразові перебудови: у 1820—1822, 1831—1833, 1836, 1857 і 1872 роках. В результаті цих перебудов по осі колон з'явилася кам'яна стіна, що дозволило збільшити простір фое. З боку Рішельєвській вулиці був прибудований одноповерховий кам'яний вестибюль. Роботи по останньому перероблюванню будівлі закінчилися 31 грудня 1872 року, а в ніч на 2 січня 1873 театр повністю згорів через загоряння газового різка, що висвітлює годинник в нічний час. У театрі ночували люди, але ніхто з них не постраждав.

Створити проєкт нового міського театру запропонували віденським архітекторам Фердинанду Фельнеру і Герману Гельмеру, за проєктами яких побудовано театри в багатьох містах Європи (Відні, Будапешті, Дрездені, Зальцбурзі, Загребі, тощо). Проєкт був готовий в 1882 році. Зразком послужила зведена чотирма роками раніше Дрезденська Опера архітектора Готфріда Земпера, з нетрадиційною формою фое, повторював вигин глядацького залу. Пройшло майже одинадцять років з моменту пожежі до закладки першого каменя в підставу будівлі нового театру — це відбулося 16 (28) вересня 1884. Роботи велися підрядним способом з місцевих будівельних матеріалів (в основному, популярного одеського вапняку — черепашнику). Крім того, багато для відкриття театру зробив тодішній головний архітектор Одеси — Олександр Бернардацці, архітектори Юрій Дмитренко та Фелікс Гонсіоровський. Урочисте відкриття театру відбулося 1 (13) жовтня 1887.

Одеський театр опери та балету володіє найкращою акустикою серед подібних театрів колишнього СРСР.

У березні 1925 р. внаслідок нової пожежі повністю згоріла сцена та постраждав зал. У стислі терміни театр відбудували, і вже через рік відновилися спектаклі.

Сцена отримала нове технічне устаткування; було встановлено дві залізобетонні завіси, що відсікають при потребі сцену від залу глядачів і службових приміщень. У 1926 році театру було надано звання **«Академічний»**.

Під час Німецько-радянської війни, як свідчить напис на меморіальній табличці, саме на балконі театру 10 квітня 1944 р. підняли прапор визволення міста від гітлерівських загарбників (німці планували при відступі підірвати театр).

31 серпня 2007 року за указом Президента України № 807/2007 Одеському академічному театру опери та балету присвоєно статус **«Національного»**.

Київський театр опери та балету

Виник на основі Київ. рос. опери, яка діяла в місті від 1867. У перші роки існування репертуар цього театру поповнювався творами переважно рос. композиторів: "Життя за царя", "Руслан і Людмила" М.Глинки, "Русалка" О.Даргомизького, "Маккавеї" А.Рубінштейна, "Ворожа сила" О.Серова. Проте трупа не обминала і європ. класики, зокрема. поставила "Севільський

цирульник" Дж.Россіні, "Весілля Фігаро" В.-А.Моцарта, "Чарівний стрілець" К.Вебера, "Лючія ді Ламмермур" Г.Доніцетті, а також опери Дж.Верді, який став улюбленим композитором киян.

Театр упевнено завойовував прихильність любителів опери, привернув увагу й композиторів, про що, зокрема, свідчить велика зацікавленість П.Чайковського в постановці його творів саме на київ. сцені. Тут були поставлені його опери "Опричник" (1874), "Євгеній Онегін" (1884), "Мазепа" (1886) та "Пікова дама" (1890), на яких побував автор. 1896 будівля театру (архіт. І.Шторм) згоріла, загинули одна з кращих в Росії муз. б-к, костюми й декорації багатьох вистав. Нова споруда театру була зведена за проектом архіт. В.Шретера 1899–1901. Архітектор чудово вирішив не тільки зовн. вигляд будови в стилі неоренесансу, а й функціональне її призначення,

подбавши про зручності і для акторів, і для глядачів, вишукані інтер'єри, в яких поєдналися класичний стиль і т. зв. віденський модерн. 3-ярусний зал міг прийняти водночас 1683 глядача. 29 (16) вересня 1901 урочистим виконанням кантати "Київ" швед. композитора В.Гартевельда (1859–1927), написаної спеціально до цієї події, і виставою "Життя за царя" М.Глинки відбулося урочисте відкриття нового приміщення театру.

У першому десятилітті 20 ст. на сцені Київ. міськ. оперного театру виступали найвидатніші укр. і рос. вокалісти, а також світ. оперні зірки: М.Баттістіні, М.Гальвані, А.Падовані, Л.Кавальєрі, О.Мишуга, Т.Руффо, Дж.Ансельмі, Дж.Беллінчіоні, Л.Собінов, Р.Пінкерт, М.Гай, Ц.Бонісенья, Ц.Формакі, О.Боронат, А.Дідур, Я.Вайда-Королевич. Спеціально до київ. гастролей Ф.Шаляпіна 1901–02 трупа здійснила нові постановки опер "Життя за царя", "Князь Ігор", "Борис Годунов", "Моцарт і Сальєрі", "Русалка", "Фауст". 1897 створено балетну трупу, що дало змогу збагатити багато вистав дивертисментами і танцями.

1919 більшовики націоналізували театр, він став називатися оперою Укр. Рад. Республіки ім. К.Лібкнехта. 1926 одержав назву Київ. держ. опера, від 1934 – Держ. академічний театр опери та балету, 1939 присвоєно ім'я Т.Шевченка. У репертуарі театру, окрім світ. класики, творів видатних рос. композиторів, з'явилися опери й балети на сюжети з укр. історії – "Тарас Бульба", "Наталка Полтавка", "Різдвяна ніч", "Енеїда М.В.Лисенка, "Запорожець за Дунаєм" С.Гулака-Артемовського, "Кармелюк" В.Костенка, "Дума чорноморська" С.Потоцького, "Беркути" ("Золотий обруч") Б.Лятошинського, "Маруся

Богуславка" А.Свєчникова, "Лілея" К.Данькевича, "Пан Каньовський" М.Вериківського та ін. У роки Великої вітчизн. війни Рад. Союзу 1941–45 театр був евакуйований спочатку до Уфи, а восени 1942 – до Іркутська, де продовжив свою творчу діяльність.

На сцені театру розкрився талант видатних, світ. рівня митців – оперних співаків: О.Петрусенко, М.Литвиненко Вольгемут, З.Гайдай, Б.Гмирі, М.Гришка, Є.Чавдар, І.Паторжинського, Л.Руденко, Д.Гнатюка, Б.Руденко, З.Христич, А.Мокренка, Є.Мірошніченко, А.Солов'яненко, М.Стеф'юк, Г.Ціполи, В.Гришка, Л.Забілястої, В.Степової та ін.; артистів балету – А.Бєлова, М.Апхтіна, А.Васильєвої, Т.Таякіної, О.Потапової, В.Калиновської, В.Ковтуна й ін. Золоті сторінки в історію театру вписали диригенти, режисери і хормейстери: В.Тольба, К.Сімеонов, О.Рябов, Л.Венедиктов, І.Молостова, М.Смолич та ін., балетмейстери: В.Литвиненко, В.Верховинець, П.Вірський, А.Шикера, В.Вронський та ін. 1967–73, 1977–88 гол. диригентом був С.Турчак. Від 1989 гол. диригент – В.Кожухар, який значно розширив і збагатив виконавську й репертуарну палітру театру. Спектаклі оформляли відомі художники – А.Петрицький, О.Хвостенко-Хвостов, Ф.Нірод та ін.

Після двох реконструкцій (1935 та 1988) внаслідок розширення оркестрової ями і ліквідації незручних місць театр зараз налічує понад 1400 місць. 1992 Київський театр опери і балету ім. Т.Шевченка отримав статус національного. Театр продовжує виконувати свою гол. місію – нести велич і красу оперно-балетного мист-ва, збагачувати не тільки українську, а й світ. муз. к-ру. В останні сезони на київській сцені відбулися прем'єри опер Дж.Пуччіні "Турандот" та "Манон Лєско", А.Понкієллі "Джоконда", Ш.Гуно "Фауст", Дж.Верді "Макбет" і "Бал-маскарад", а балетна труппа подарувала глядачам прем'єри балетів О.Глазунова "Раймонда", Е.Лало "Сюїта в білому", П.Чайковського "Лускунчик", В.-А.Моцарта "Весілля Фігаро", балет "Майстер і Маргарита" та ін.

Артисти театру беруть участь у престижних міжнар. фестивалях. 1964 київ. балет став учасником Міжнар. фестивалю класичного танцю в Парижі й був удостоєний найвищої нагороди паризької Академії танцю – Золотої Зірки, а І.Лукашова і В.Парсєгов – премій А.Павлової і В.Ніжинського. Нині Нац. опера України активно й успішно інтегрується у світ. муз. процес, про що свідчать її гастролі в багатьох країнах світу: Німеччині, Франції, Швейцарії,

Данії, Португалії, Італії, Іспанії. Театр представлений у найпрестижніших муз. фестивалях останнього десятиліття: у Парижі (1991), Страсбурзі (1993), Мадриді, Лас-Пальмасі (1995), Авіньоні (2000), Будапешті (2001).

Харківський театр опери та балету

Харківський національний академічний театр опери і балету - один з найстаріших вітчизняних музичних театрів, нащадок кращих традицій української, російської і світової культури. Історія музичного театру в Харкові бере відлік від 1780 року. Подальша історія цього жанру пов'язана з народженням оперних антреприз, а також гастроллями приватних труп, в тому числі італійських. Опері та балетні дивертисменти показували у різних театральних приміщеннях, що не завжди пасували для цієї цілі. Початком стабільного налагодження показів опер і балетів можна вважати грудень 1874 (за новим стилем січень 1875), коли завдяки зусиллям мецената В.Пашенка у знову відбудованому театрі відбулася перша вистава антрепризи Ф. Бергера. З 1891 року театр отримав постійну «прописку» у колишньому

Комерційному клубі, де працював з невеликою перервою 100 років (зараз це приміщення освоює Харківська філармонія).

На харківській оперній сцені виступали Ф. Шаляпін і М. Баттістіні, А.Нежданова и Л. Собінов, Н. Забела-Врубель та І. Алчевський, а також багато інших корифеїв виконавського мистецтва.

Їх творчість стала взірцем для митців нової доби і органічно сприймалась поруч зі школою майстрів української сцени М. Кропивницького, П. Саксаганського, М. Заньковецької. Харківський оперний завдяки цій художній співзвучності віднайшов неповторне творче обличчя.

У жовтні 1925 року, відповідно до урядової постанови у Харкові, тодішній столиці України, було створено перший державний національний театр опери і балету. Основою колективу були представники харківської музично-виконавської школи, відомі майстри з інших міст, талановиті дебютанти. Є істотним, що у 1920-і - 1930-і роки харківська оперна і балетна сцени стали творчою колискою для таких майбутніх зірок національного мистецтва, як І. Козловський, М. Рейзен, Б. Гмиря, З. Гайдай, М. Гришко, І. Паторжинський, М. Литвиненко-Вольгемут, В. Дуленко, Р. Захаров, П. Вірський.

У ті ж роки харківський оперний став творчою лабораторією зі створення перших у національному театрі оперних і балетних вистав: «Пан Каньовський» М. Вериківського, «Купало» А. Вахнянина, «Кармелюк» В. Костенка і багатьох інших. У грудні 1944 року театру було привласнено ім'я М.В. Лисенка. Цією акцією було відзначено досягнення колективу в становленні національного музичного мистецтва і увічнено пам'ять його

творця, чиї опери «Різдвяна ніч» (1883), «Утоплена» (1885), «Тарас Бульба» (1924) вперше було поставлено саме на харківській сцені. Впродовж останніх десятиріч кращі виконавські традиції корифеїв зберігали і примножували такі видатні виконавці, як Є. Червонюк, М. Манойло, Л. Попова, В. Арканова, Т. Попеску. А також С. Коливанова, яка і нині передає молодому поколінню свій творчий досвід. Багато відомих співаків, народжених харківською сценою, прикрашали оперні та балетні трупи Москви, Києва, європейських міст – О. Востряков, Д. Попов, В. Верестніков, Л. Сергієнко, І. Журіна, М. Пастер, О. Дурсенева, О. Крамарєва та інші.

На нашій сцені нині виступають чудові співаки і артисти балету, серед яких народні артисти України В. Болдирєв, М. Коваль, О. Романенко, заслужені артисти України Ч. Білаонов, Т. Гармаш, І. Ключєва, Л. Кутищєва, Д. Маклюк, М. Олійник, О. Скворцова, О. Слепцова, О. Старікова, С. Шадрін, О. Шуляк, численні лауреати і дипломанти національних та міжнародних конкурсів.

З жовтня 1991 року театр працює у новому приміщенні, яке дозволило створити комфортні умови для глядачів, розкрити творчий потенціал виконавців, створюючи повноцінні високомистецькі вистави.

Репертуарна афіша театру постійно поповнюється і зараз налічує понад 60 опер і балетів. У ній перлина українського оперного репертуару «Тарас Бульба» М. Лисенка, його «Наталка-Полтавка» і «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського. Театр уперше в Україні здійснив прочитання опери Л. Колодуба «Поет» про життя і творчість геніального Кобзаря. У репертуарі усі три балети і чотири опери П. Чайковського, шість опер Дж. Верді і твори

інших італійських класиків. Балетний репертуар поповнився невідомою до цього часу в Україні та театрах СНД «Попелюшкою» («Сіндерелла»), музику до якої написав Йоганн Штраус. В репертуарі оперної трупи його ж «Летюча миша».

В «місті майстрів», як образно кличуть гігантську споруду харківського театру опери і балету, працює нині майже 800 висококваліфікованих мистецьких фахівців і технічних співробітників. Для всіх вистав театру, а також на запити театрів та творчих колективів інших міст та країн, художньо-допоміжні служби театру самостійно виготовляють костюми і декорації. Регулярно відбуваються інтерактивні екскурсії за лаштунки театру, що викликають незмінну цікавість у глядачів та тих, хто лише хоче долучитися до кола театралів. Велика зала театру може розташувати 1500 глядачів, а його величезне фойє – виставки, вернісажі та інші художні проекти.

Постійними стали виступи окремих майстрів і мистецьких колективів ХНАТОБу у багатьох країнах Західної Європи, Північної та Південної Америки, країнах Азії. Але і в межах української держави театр лишається затребуваним. В останні роки відбулися масштабні гастролі оперної і балетної трупи у Львові, класичні балети були показані у Хмельницькому, а сучасна версія «Весни священої» - у Луцьку, де проходив X міжнародний фестиваль «Стравінський і Україна». Театр також брав участь у V Міжнародному театральному фестивалі «Сцена людства-2010» (Черкаси) зі спектаклем «Запорожець за Дунаєм». Щороку привносяться нові проекти до творчого життя театру. Це і популярна «Ніч в опері», і народжений у співтворчості з музичними школами цикл концертів «Молоді, талановиті» і

продовження різноманітних променад-концертів, тематичні програми, присвячені ювілейним датам і видатним особистостям у театрі та музиці...

Читачі газети «Вечірній Харків» не випадково назвали театр опери та балету імені М. Лисенка «Культурним закладом року» в рейтинговому проекті «Визнання народу - 2012». У нелегкі для мистецтва часи унікальний колектив зберігає потенційну можливість залишатися головним центром культурного життя Слобожанщини.

Дніпропетровський театр опери та балету

Вперше у Дніпропетровську оперний театр був відкритий у 1931 році як *Дніпропетровський робітничий оперний театр*. У 1934—1937 роках у театрі виступав Арсенко Арсен Діонисович. З початком війни театр було евакуйовано до Красноярська, де дніпровську оперу об'єднали з одеською трупю і після війни вже не відновили.

Відродження театру відбулося лише через три десятиліття — 31 серпня 1973 року, коли Рада міністрів УРСР ухвалила ідею створення Дніпропетровського театру опери та балету.

Сучасний театр збудовано на місці парку імені А. Войцеховича за проєктом авторського колективу на чолі з Борисом Жежериним. Під час проєктування архітектори спирался на проєкт Житомирського музично-драматичного театру (зведеного у 1966 теж Жежериним), утім і зовнішнє, і внутрішнє оформлення Дніпровської опери унікальне. Виразним акцентом притеатральної площі, запроєктованої архітектором Павлом Нірінбергом, став світло-музичний фонтан «Муза» (автор скульптури Музи — Юрій Павлов). 26 грудня 1974 року театр відкрився балетом «Лебедине озеро» Петра Чайковського.

З 1974 по 1994 роки головним диригентом театру був Петро Варивода. Серед видатних солістів театру — бас Юрій Сабін-Гус, мецо-сопрано Нонна Суржина, тенор Олександр Востряков, баритон Микола Полуденний та інші. Диригентом театру був Борис Афанасьєв

1974—1988 років головним балетмейстером театру була Л. В. Воскресенська, заслужена артистка Росії.

Визнанням труппи Дніпропетровського театру опери та балету в межах СРСР стали гастролі на сцені Большого театру у 1988. З початком перебудови театр починає також і активну міжнародну гастрольну діяльність, зокрема дніпропетровські артисти виступають на сценах Франції, Італії, Китаю, США.

У 90-х на сцені театру розкрився талант артистів балету Ганни Дорош і Максима Чепика, оперних співаків Віктора Луцюка та Едуарда Срібницького, Валентини Коваленко. У 2003 році театру присвоєно звання академічного.

Артист балету і балетмейстер Дмитро Омельченко у 2017 році став лауреатом Премії імені А. Ф. Шекери за постановку сучасного балету «Carmen&Jose».

Станом на початок 2020 року репертуар театру нараховує 18 опер, 18 балетів (1 - українського автора), 8 оперет та мюзиклів.